

HUB Pregled

3/2014

Listopad 2014.

Sadržaj

Uvod.....	3
IZVORI SREDSTAVA BANAKA.....	4
PLASMANI BANAKA	8
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE.....	13
ZARADE.....	20
KAPITALIZACIJA I RIZICI.....	25
STRUKTURNI POKAZATELJI	30
STAMBENE ŠTEDIONICE.....	33
Metodologija i izvori	35

Uvod

Tromjesečna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregled* pokrenuta je u trenutku kada raste interes stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU narastao je i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

Do sada su također postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom je predstavljanju prednjačila Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Specijalni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkad je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Tromjesečni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postoji nepodijeljeno mišljenje o nedostatku središnjega mjesta na kojem bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima i nije ih lako pratiti, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze s velikim vremenskim odgodama i zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama*, u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje. Informacije koje su u njima predstavljene zbog toga nisu uvijek bile ažurne (npr. usporedbe kamatnih stopa).

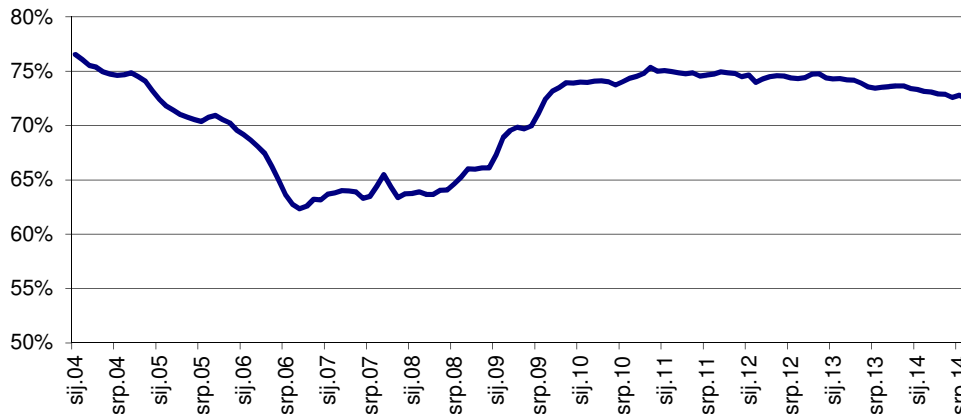
Tromjesečni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada će se predstavljati redovito, što će osigurati ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid u izvorne podatke. Radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo slike. Međutim, metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi plasmane. Treći kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

01:2004.-08:2014. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006. kada je dotaknut minimum od oko 65%. Nakon dvije godine stagnacije, početak krize u drugoj polovici 2008. doveo je do porasta udjela deviznih depozita iznad 75%. Od kraja 2009. udjel deviznih u ukupnim depozitima kretao se oko 74%, nakon čega se od svibnja 2013. počeo smanjivati, da bi u kolovozu 2014. dosegnuo 72,5%, što je najniža razina od 2009. godine.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

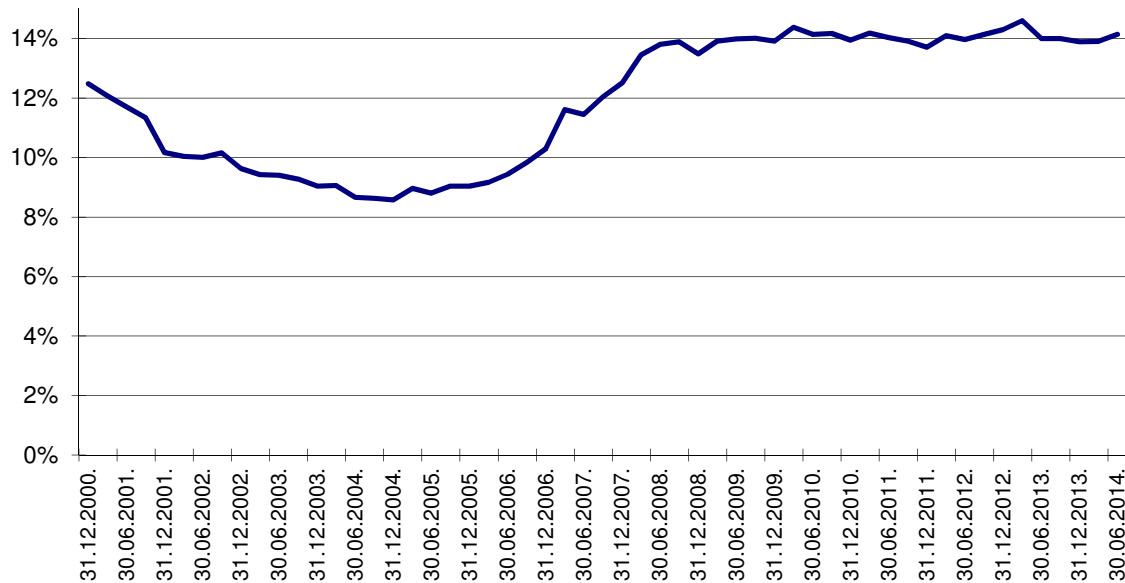
01:2004.-08:2014. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Prije eskalacije krize udjel inozemnih izvora u ukupnoj pasivi smanjio se s maksimalnih 29% u travnju 2006. na minimalnih 16,6% u kolovozu 2008. Nakon eskalacije krize udjel je bio stabilan i iznosio oko 20%. Tijekom 2012. udjel se počeo smanjivati, da bi u prvim mjesecima 2013. godine pao na razinu ispod 18%. Nakon što je u listopadu 2013. udjel smanjen ispod 17%, nastavio se dalje smanjivati, te je u kolovozu 2014. dosegnuo povijesno nisku razinu od 15,1%. To je posljedica nastavka razduživanja domaćih banaka i smanjene potrebe za pronalaženjem izvora za financiranje novih kredita.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

Q4:2000.-Q2:2014. u %

Nakon pada udjela kapitala u ukupnoj pasivi koji je trajao do početka 2005., započelo je razdoblje rasta. Razina između 13% i 14% postignuta je na početku krize i od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kreće oko 14%.

6. Struktura izvora sredstava banaka

31.08.2014. u %

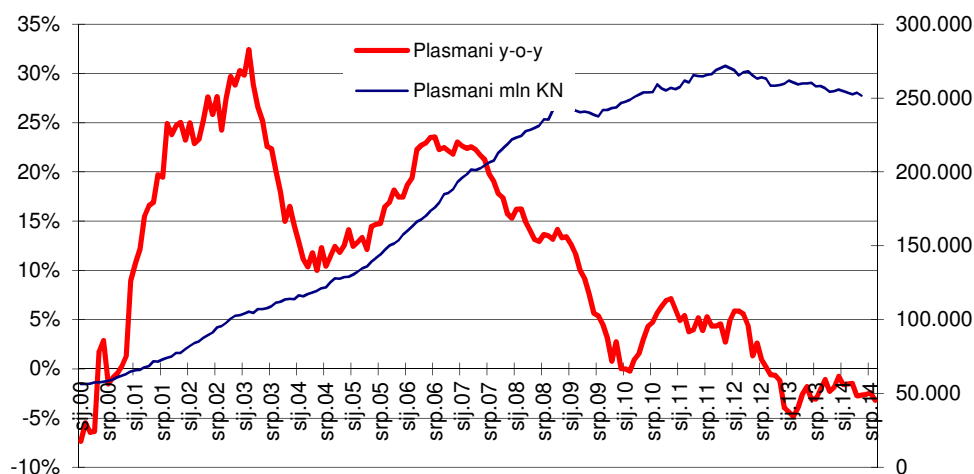

Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Gore prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje, a najvažnija promjena u toku 2013. i prvih osam mjeseci 2014. odnosi se na blagi porast kapitalnih računa i značajnije smanjenje udjela inozemne pasive.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

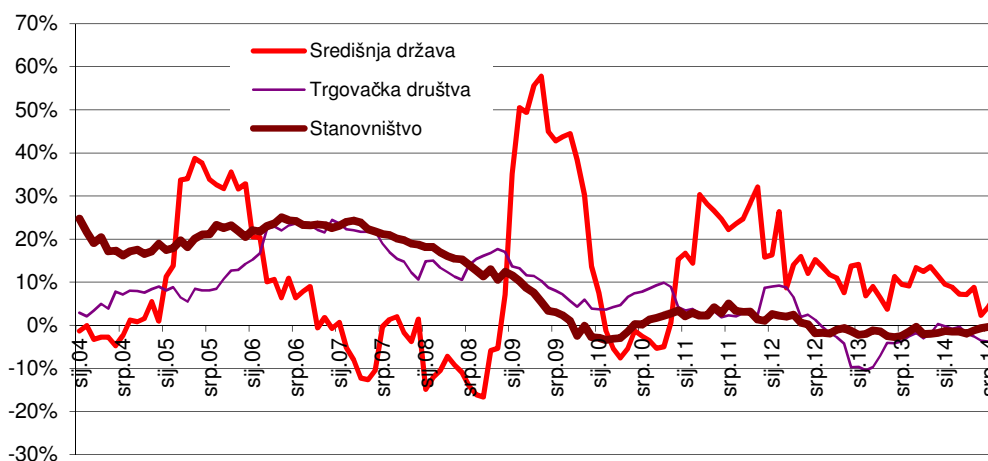
Iznos u mln KN (desno) i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y: lijevo) 01:2004.-08:2014.

Ukupni plasmani kreditnih institucija od početka godine bilježe negativne međugodišnje stope rasta, s prosječnom stopom od -3%. Promatrajući u nominalnim iznosima, u razdoblju od siječnja do kolovoza 2014. plasmani su smanjeni za 4,9 milijardi kuna.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

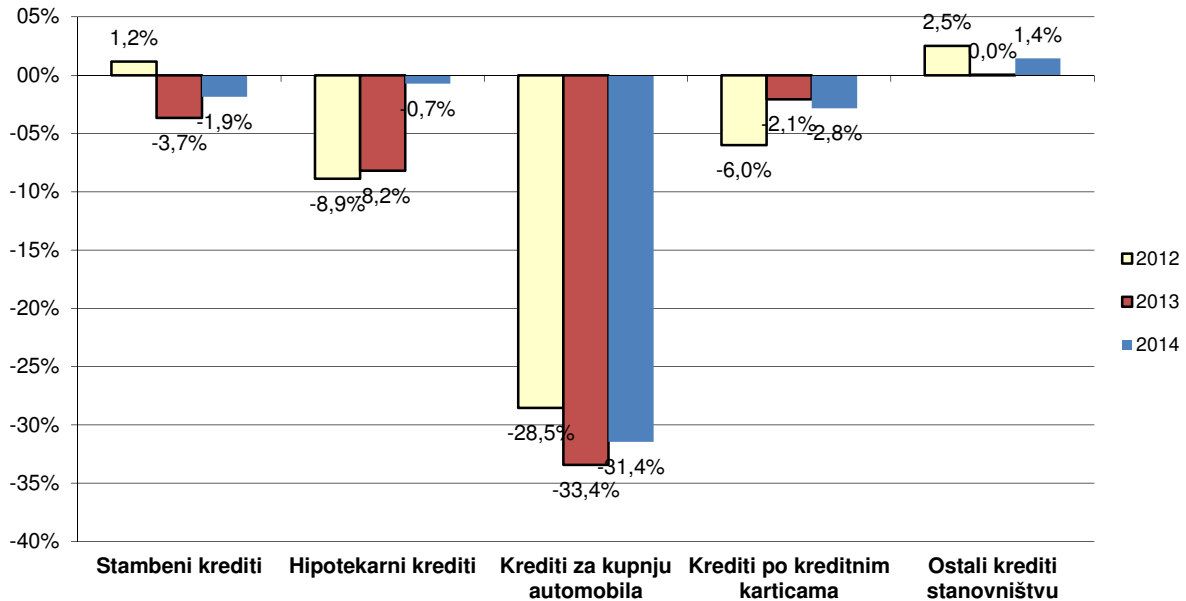
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-08:2014.

U srpnju i kolovozu došlo je do usporavanja godišnjeg pada plasmana stanovništvu koji je u prvoj polovici godine iznosio prosječno -1,5% dok je u razdoblju od lipnja do kolovoza međugodišnji pad usporen na prosječno -0,7%. S druge strane, u istom je razdoblju došlo do snažnijeg pada plasmana sektoru poduzeća, s ranijih -1,6% na prosječnih -4,2%. Plasmani državi su od kraja 2013. nastavili rasti po pozitivnim međugodišnjim stopama rasta, ali niti u jednom mjesecu 2014. nije zabilježena dvoznamenkasta stopa rasta, što upućuje na blagi trend usporavanja stope rasta u odnosu na 2013. godinu.

9. Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama

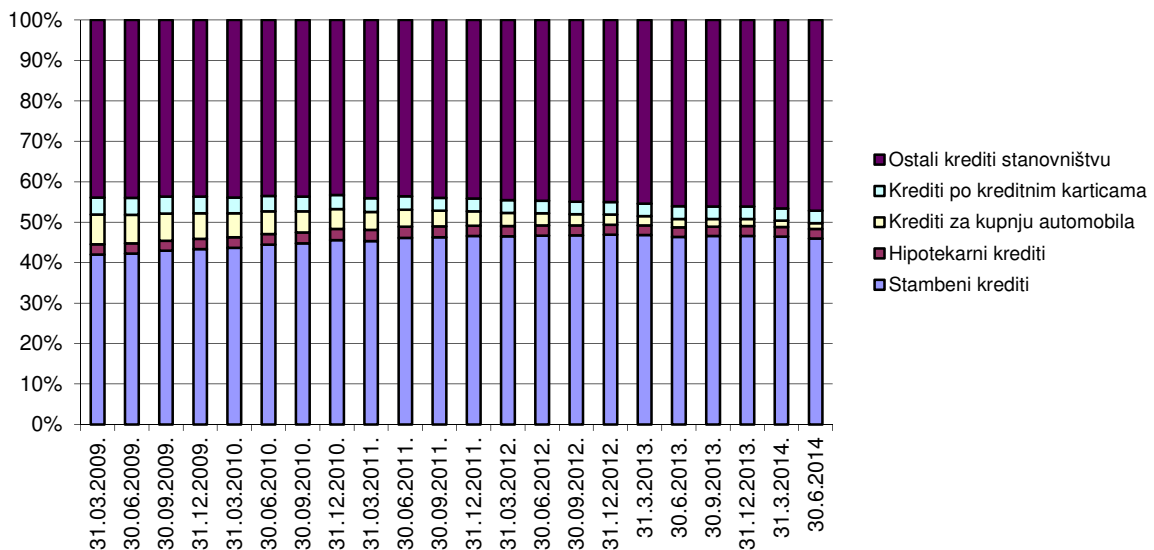
06.2012., 06.2013. i 06.2014.

U drugom kvartalu 2014. nastavljen je pad stambenih kredita u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je međugodišnja stopa pada bila niža nego 2013. Najveći pad ponovno je zabilježen u kategoriji autokredita, ali je taj pad bio niži nego 2013. Pozitivnu stopu rasta zabilježila je samo kategorija ostalih kredita stanovništvu, koja uključuje prekoračenja po transakcijskim računima i nenamjenske gotovinske kredite.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

Q1:2009.-Q2:2014.

U drugom kvartalu 2014. došlo je do blagog smanjenja udjela stambenih kredita te smanjenja udjela kredita za kupnju automobila, dok se udjel kategorije ostalih kredita stanovništvu blago povećao u odnosu na prethodni kvartal.

11. Omjer kredita i depozita

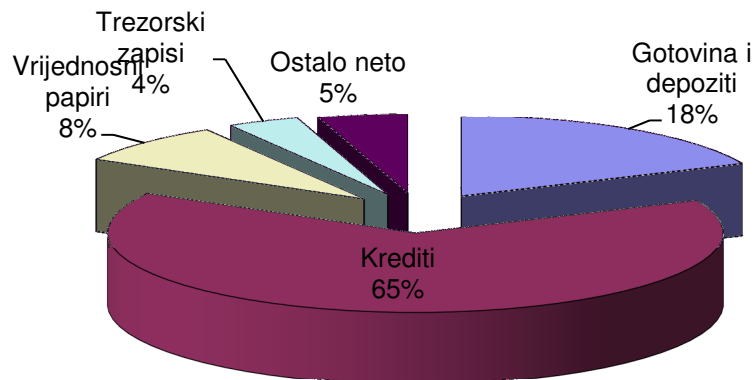
01:2004.-08:2014.

Široko definirani omjer kredita i depozita prije krize se kretao oko 120%. Potom se u toku krize povećao do 140%, da bi se 2012. počeo smanjivati. Trend pada je od tada zadržan, te je u kolovozu 2014. omjer dosegnuo najnižu razinu od 2008. godine - 121,7%. Pad je posljedica značajnijeg smanjenja kredita kroz 2014. godinu, dok su depoziti zadržali stabilan rast.

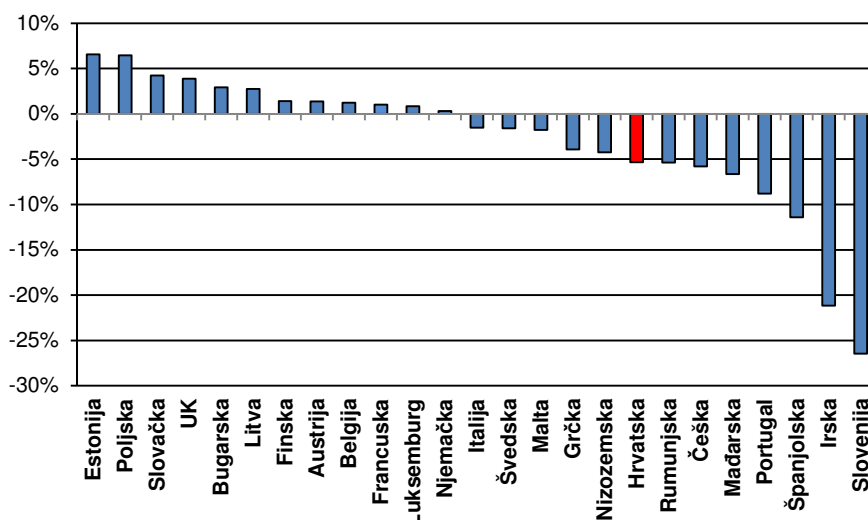
12. Struktura aktive banaka

30.06.2014.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

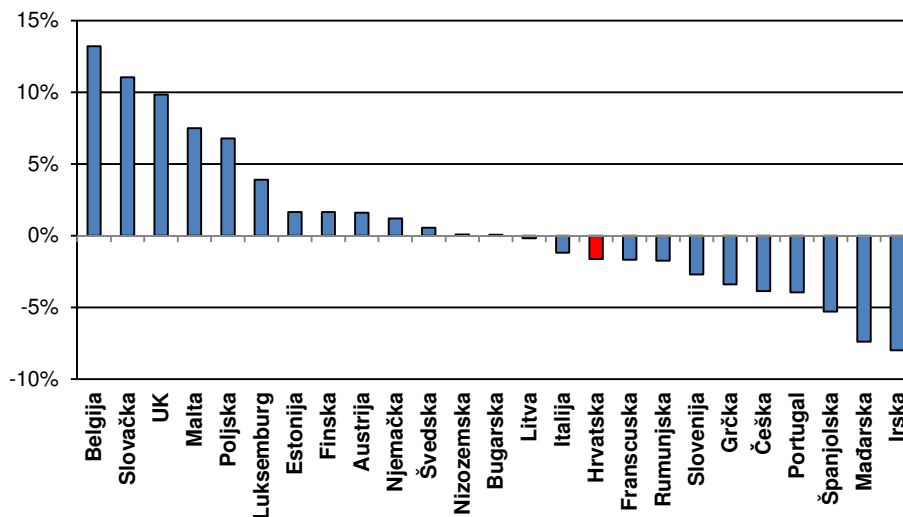
31.08.2014./31.08.2013. u %

Kao i ranije u toku godine, najveći rast kredita poduzećima u Europi zabilježen je u Estoniji, Poljskoj i Slovačkoj. Najveći pad kredita poduzećima očekivano je zabilježen u Sloveniji, Irskoj, Španjolskoj i Portugalu. Hrvatska se s padom kredita poduzećima od 5,3% na godišnjoj razini smjestila ispod prosjeka EU i pozicionirala se ispod Grčke i Nizozemske te iznad Rumunjske i Češke.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

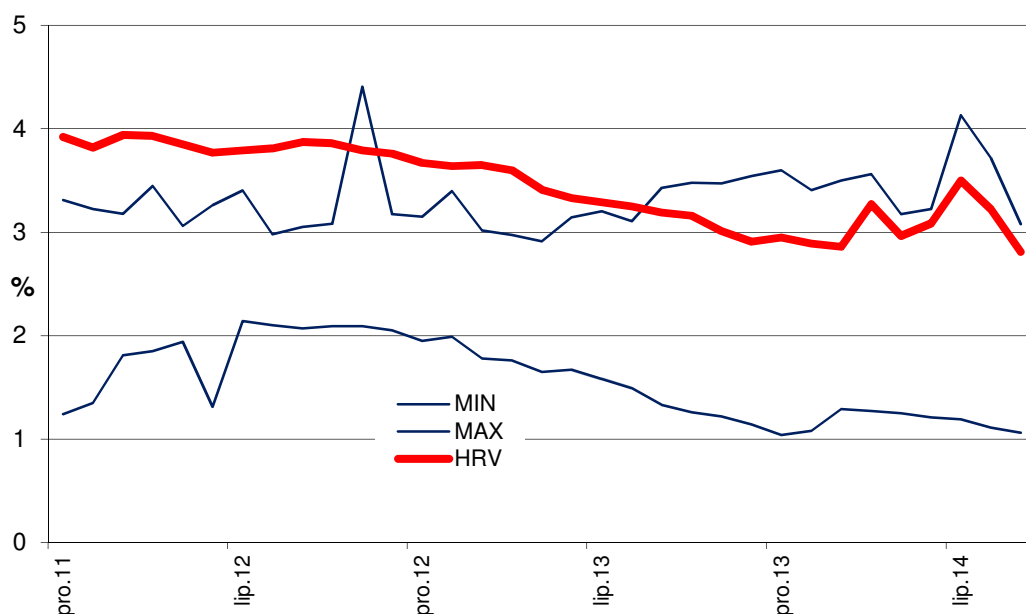
31.08.2014./31.08.2013. u %

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu za 1,6% u kolovozu 2014. u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku pozicionira ispod prosjeka rasta u EU, između Italije i Francuske. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Belgiji i Slovačkoj, dok je najveći pad zabilježen u Irskoj i Mađarskoj.

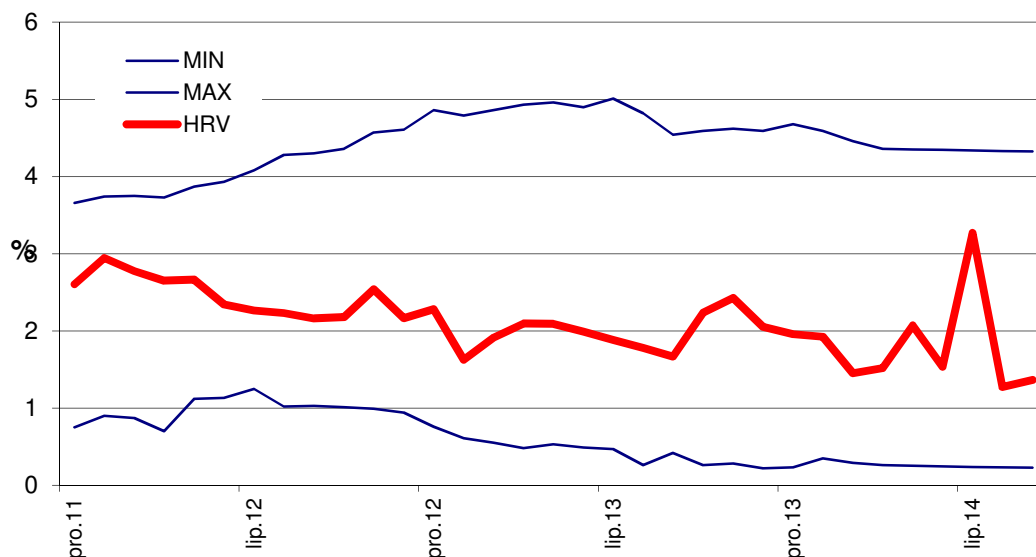
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima 12:2011.-08:2014.

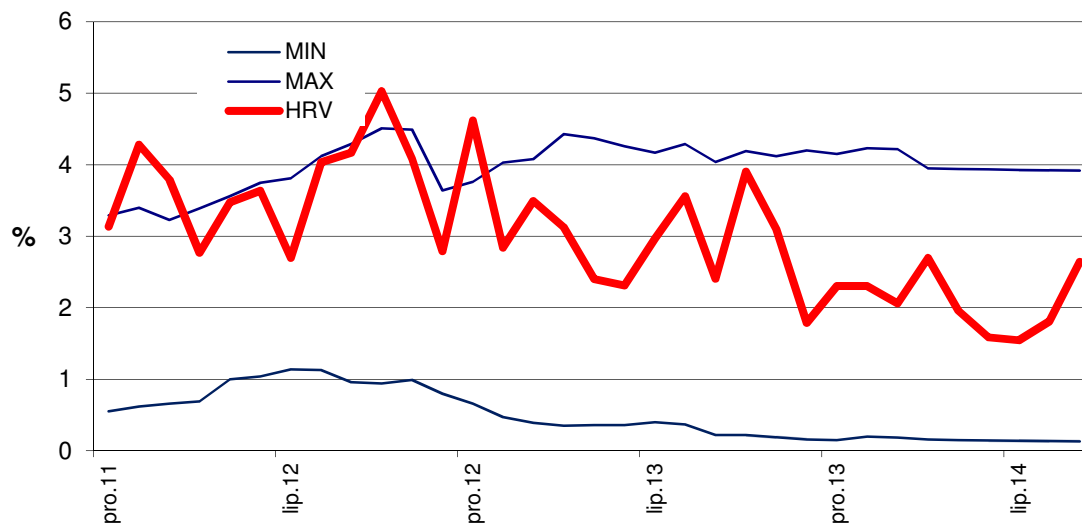
Sredinom 2013. godine kamatne stope na dugoročne depozite stanovništvu počele su se kretati unutar intervala eurozone te se i dalje kreću uz gornji rub intervala.

16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima 12:2011.-08:2014.

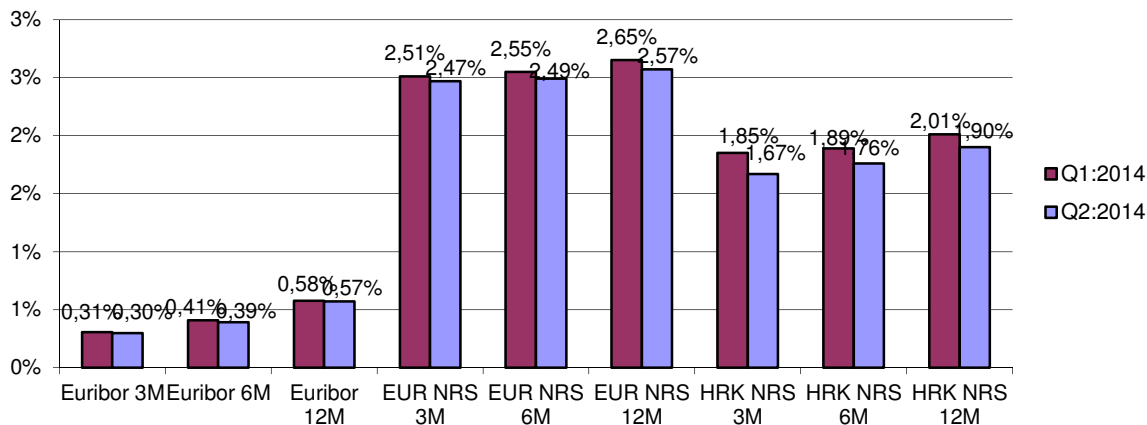
Kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva kod hrvatskih se banaka kreću u okviru intervala eurozone.

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima 12:2011.-08:2014.

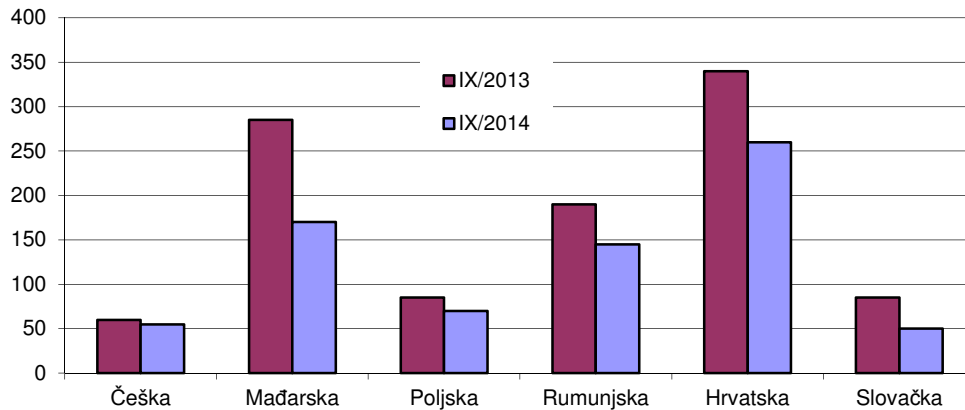
Iako se jače kolebaju od kamata na kratkoročne depozite stanovništvu, kamatne stope na kratkoročne depozite poduzećima kreću se unutar intervala eurozone od kraja 2012. godine.

18. Referentne kamatne stope Q1:2014.-Q2:2014.

Nacionalne referentne stope (NRS) u drugom su kvartalu 2014. nastavile trend smanjenja profiliran 2013. godine, pri čemu je njihov pad bio jačeg intenziteta od Euribora iste ročnosti. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se iznad 2 postotna boda i približno je odgovarala premiji rizika sadržanoj u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica.

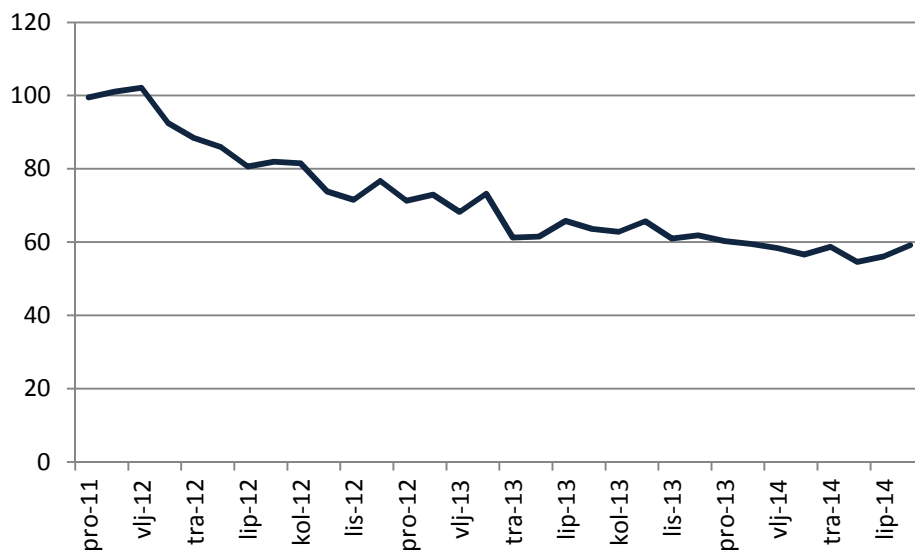
19. CDS spread

Hrvatska premija rizika najveća je među usporedivim zemljama. Od kraja prosinca 2013. do kraja rujna 2014. došlo je do smanjenja *spreada* u svim promatranim zemljama. Pad *spreadova* može se objasniti visokom likvidnošću financijskih tržišta i povećanim apetitom za rizikom kod međunarodnih investitora.

20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO

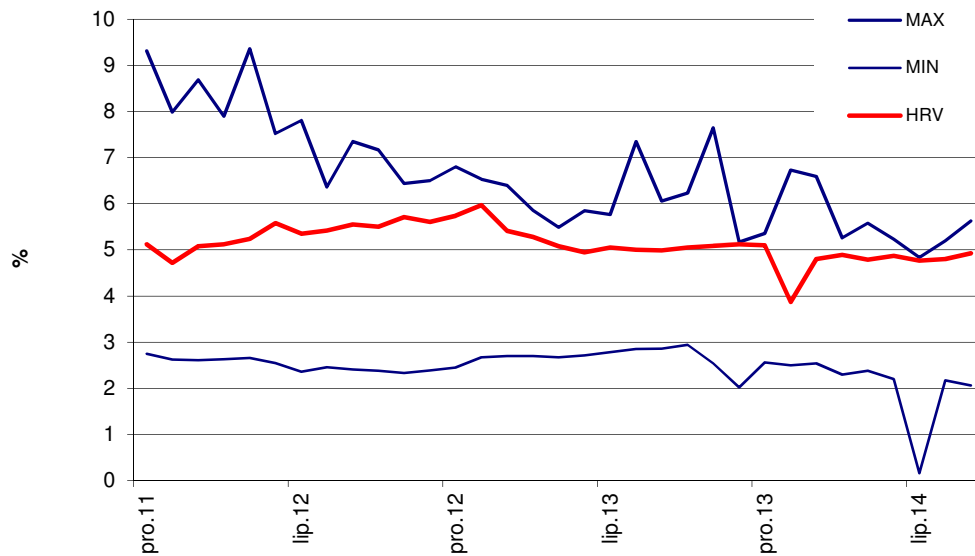
u baznim bodovima (bps) 12:2011.-08:2014.

Prosječno regulacijsko opterećenje (granični trošak regulacije) od 2012. godine je u stalnom padu, čemu je pridonio pad kamatnih stopa na najveći broj depozita, smanjenje prinosa na obveznice te od prosinca 2013. smanjenje stope obvezne pričuve s 13,5% na 12%. Blagi porast u srpnju 2013. godine može se objasniti kolebanjima kamatnih stopa na depozite na mjesečnoj razini.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu

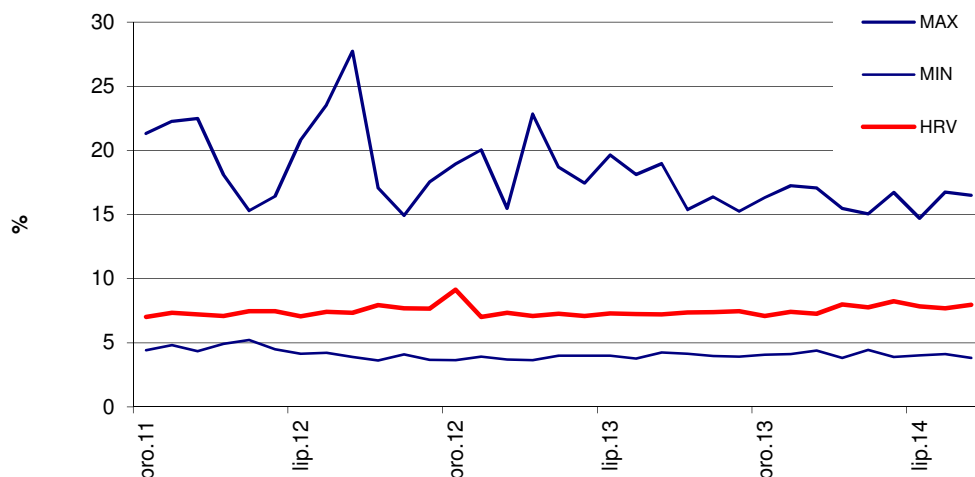
12:2011.-08:2014.

Kamatne stope na stambene kredite s dospjećem dužim od 10 godina u Hrvatskoj se od kraja 2012. godine stabilno kreću oko 5%, što ih svrstava uz gornji rub intervala eurozone. Pritom je potrebno uočiti da se trend smanjenja gornjeg intervala značajno veći u odnosu na donji, čemu najviše pridonosi smanjenje kamatnih stopa u Portugalu, Španjolskoj, Italiji, Grčkoj i Mađarskoj.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu

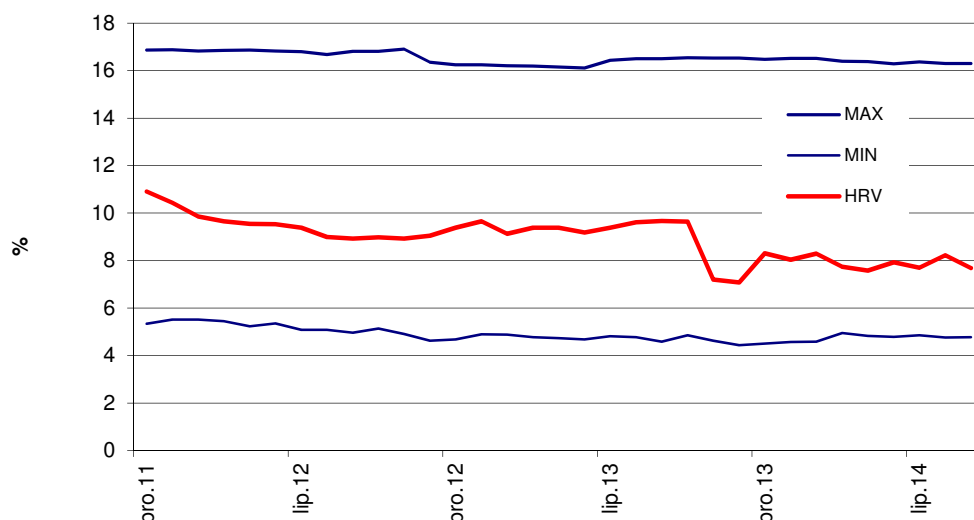
12:2011.-08:2014.

Kretanje kamatnih stopa na potrošačke kredite s dospjećem do 5 godina u Hrvatskoj, kao i u eurozoni, u posljednjih je nekoliko godina relativno stabilno, pri čemu se Hrvatska nalazi značajno bliže donjem intervalu eurozone s kamatnom stopom koja se kreće između 7% i 8%.

23. Prosječne kamatne stope na revolving kredite stanovništvu

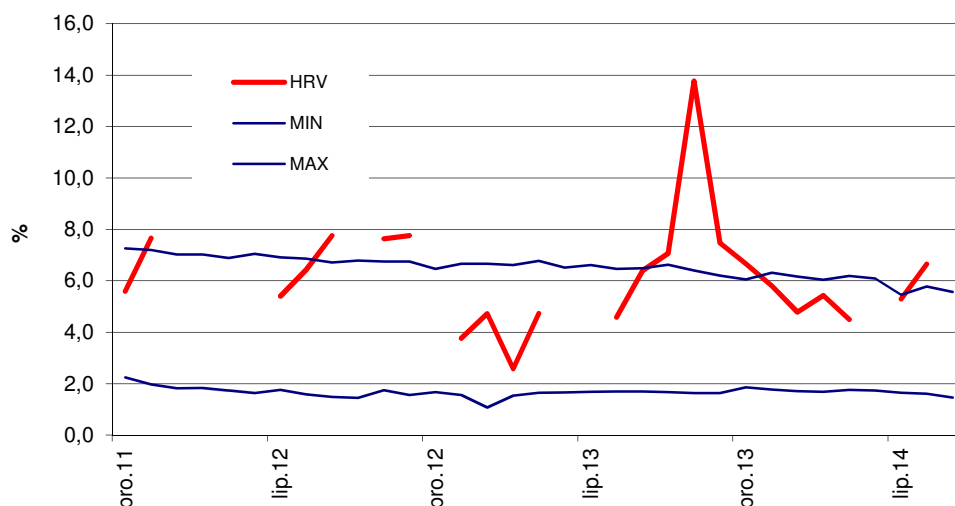
12:2011.-08:2014.

Od kraja 2013. godine kamatne stope na revolving kredite u Hrvatskoj se kreću na stabilnoj razini od približno 8%, što ih smješta bliže donjem rubu intervala eurozone.

24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima

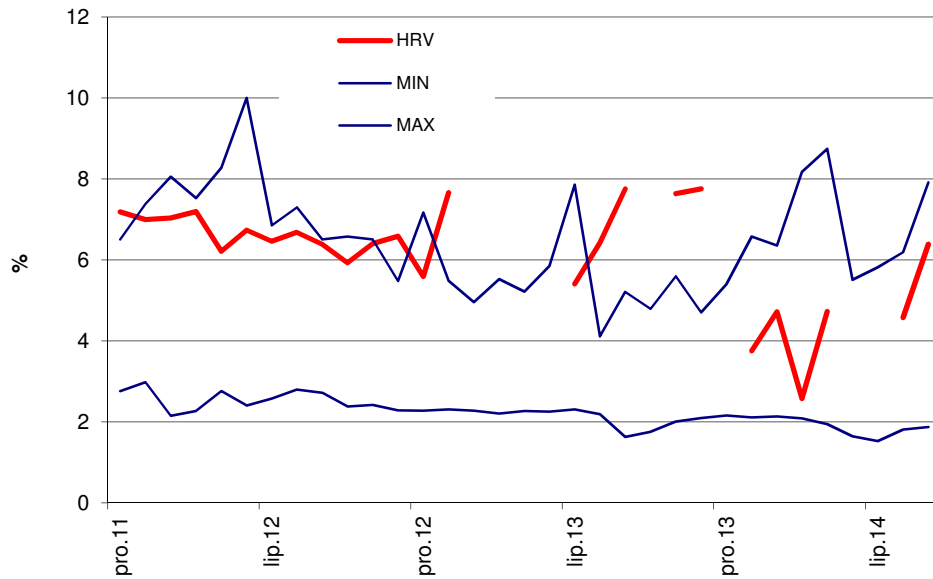
12:2011.-08:2014.

Iako zbog prilagodbe metodologije kamatnih stopa i kategorija kredita ECB-u nije moguće konstruirati neprekinutu vremensku seriju, zadnji dostupni podaci upućuju da su su u srpnju 2014. godine prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite u Hrvatskoj bile nešto više od gornjeg intervala eurozone.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima*

12:2011.-08:2014.

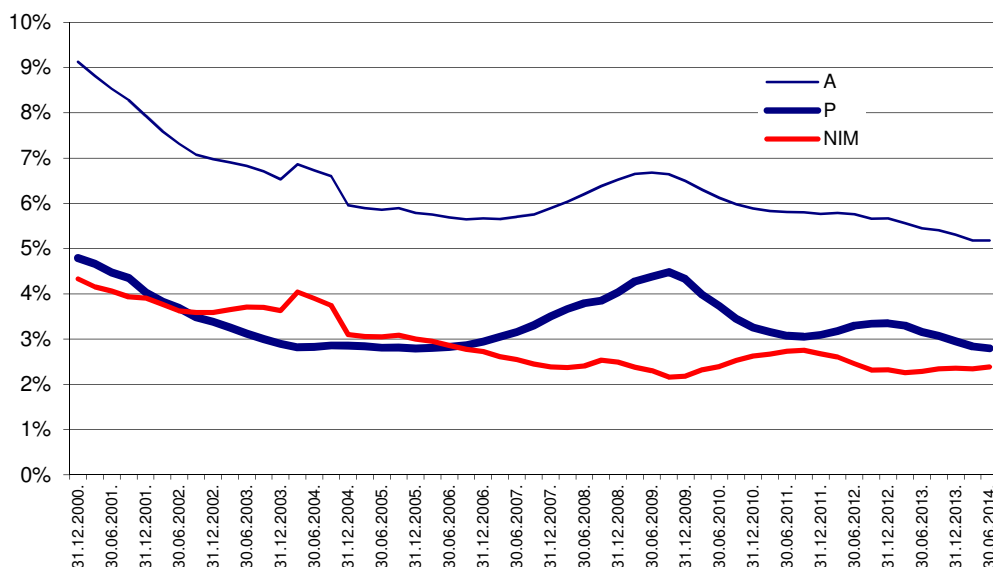
*zbog nedostataka podataka za Hrvatsku su korišteni podaci za kredite iznad 7,5 milijuna kuna s rokom dospeljeća do 1 godine, dok su za eurozoni korišteni podaci za kredite iznad 1 milijun eura s dospeljećem od 1 do 5 godina

Kamatne stope na dugoročne kredite u iznosima većim od 7,5 milijuna kuna do kraja 2013. godine kretale su se iznad gornjeg ruba intervala eurozone. Prema zadnjem dostupnom podatku za kolovoz 2014. (6,6%) ove su kamatne stope bile niže u odnosu na maksimalne kamatne stope u eurozoni.

ZARADE

26. Neto kamatna marža (NIM)

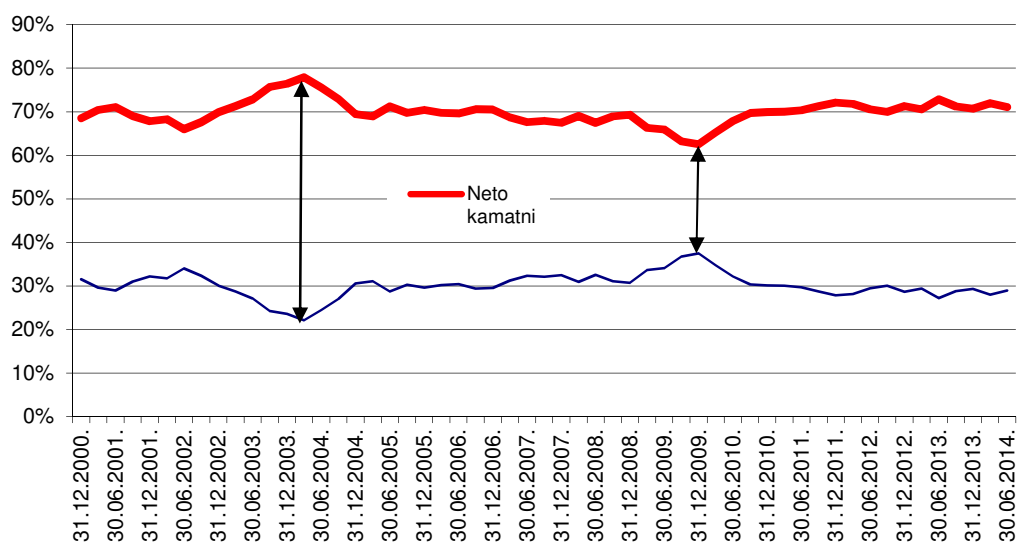
$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q2:2014.

Iako su i aktivne (A) i pasivne kamatne stope (P) bilježile pad, blagi porast neto kamatne marže pokazuje da su naplaćene aktivne kamate pale manje od pasivnih kamatnih stopa u postotku od osnovica. Povećanje se međutim događa na razini koja je blizu minimuma.

27. Udio neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu

Q4:2000.-Q2:2014.

Od kraja 2003. do kraja 2009. trajalo je tendencijsko smanjenje udjela neto kamatnog u ukupnom prihodu. Od početka 2010. trend je obratan i udjel neto kamatnog prihoda ponovo prelazi 70%. To je posljedica stagnacije platnog prometa, smanjenja prihoda od investicijskog bankarstva i tržišta kapitala.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income*

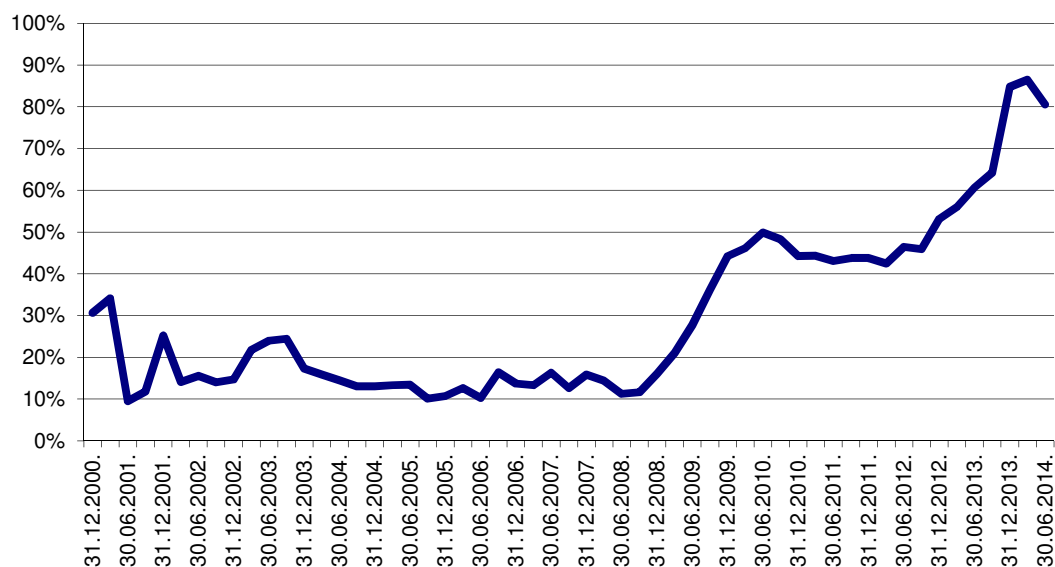
Q4:2000.-Q2:2014.

Dugoročni trend povećanja troškovne efikasnosti (smanjenja omjera) zaustavljen je u drugoj polovici 2011. na razini *cost-income* omjera između 45% i 50%. Tada je započeo blagi rast troškovnog opterećenja dohotka, koji je u zadnjem tromjesečju 2012. zaustavljen na razini malo većoj od 50%. Od tada se omjer blago smanjuje – ponovo konvergira prema 50%.

29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

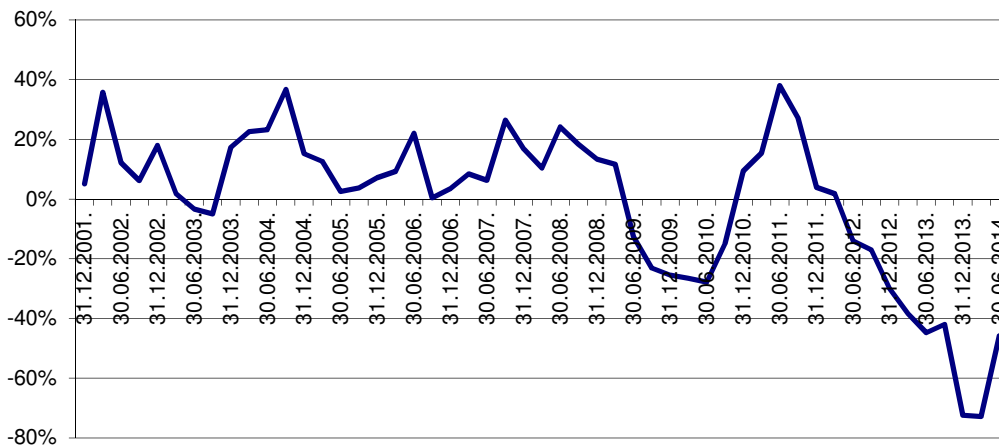
Q4:2000.-Q2:2014.

U toku 2013. povećalo se opterećenje neto rezultata prije rezerviranja ispravicima vrijednosti, što je posljedica primjene nove odluke HNB-a. U toku 2014. započinje blago smanjenje ovog omjera.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

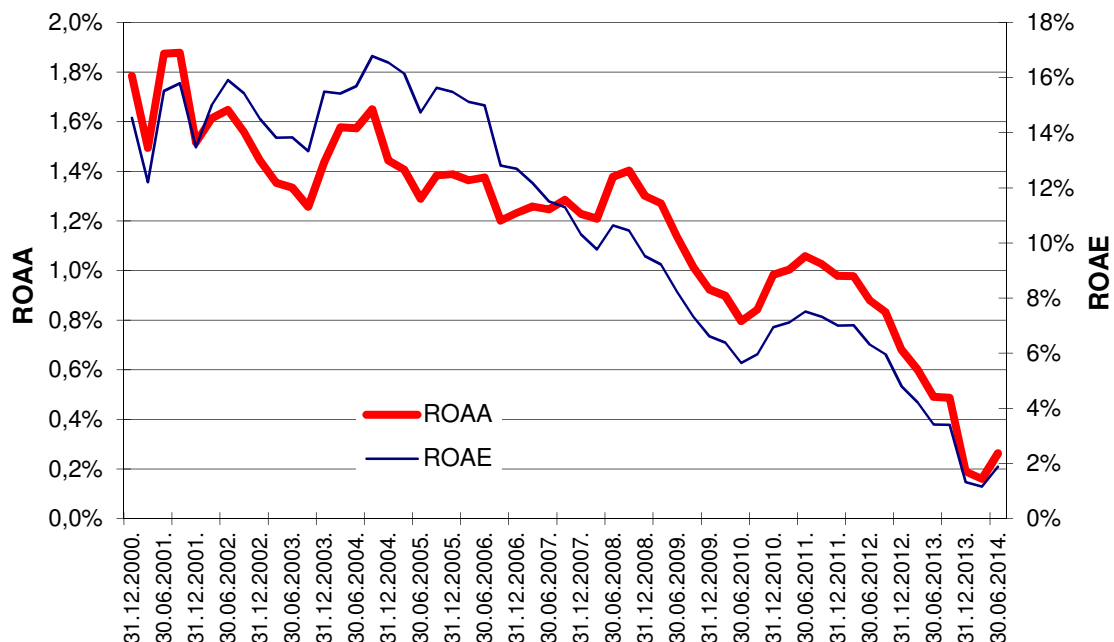
Stopa promjene zadnja četiri kvartala u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (ttm)
Q4:2001.-Q2:2014.

Nakon pada u prvom valu krize 2009.-2010. i kratkotrajnog oporavka 2011., uslijedio je novi pad (vremenski uprosječne) neto dobiti za više od 70% potkraj 2013., što je najveći pad otkad se na ovaj način mjeri profitabilnost. Dobit je u drugom tromjesečju 2014. bila veća nego u istom razdoblju 2013., pa vremenski uprosječena dobit bilježi sve manji pad u ovoj godini.

31. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

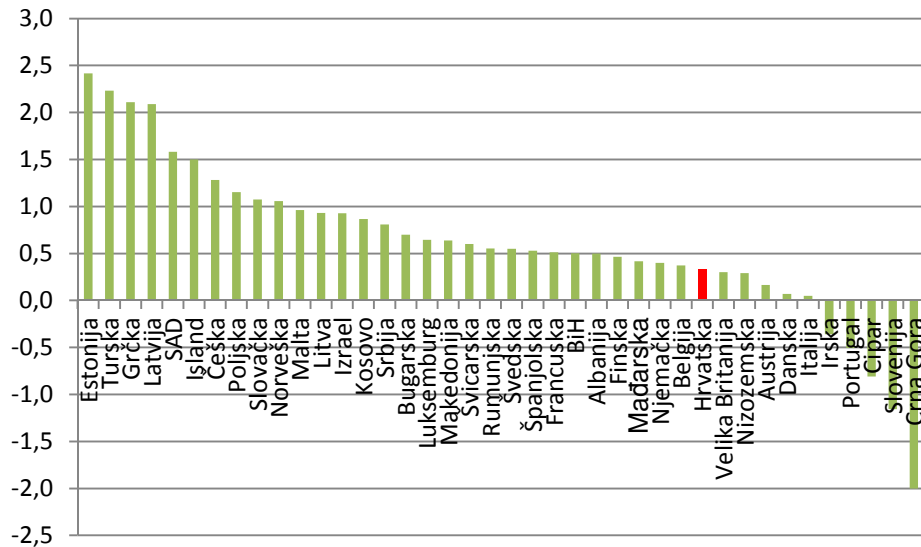
Q4:2000.-Q2:2014., ttm

Nakon minimuma potkraj 2013., stope profitabilnosti su se blago oporavile, no i dalje se kreću usko oko minimuma: povrat na aktivu oko 0,3%, a povrat na kapital oko 1,9%, što je i dalje daleko ispod povrata na ulaganje u državne obveznice.

32. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba

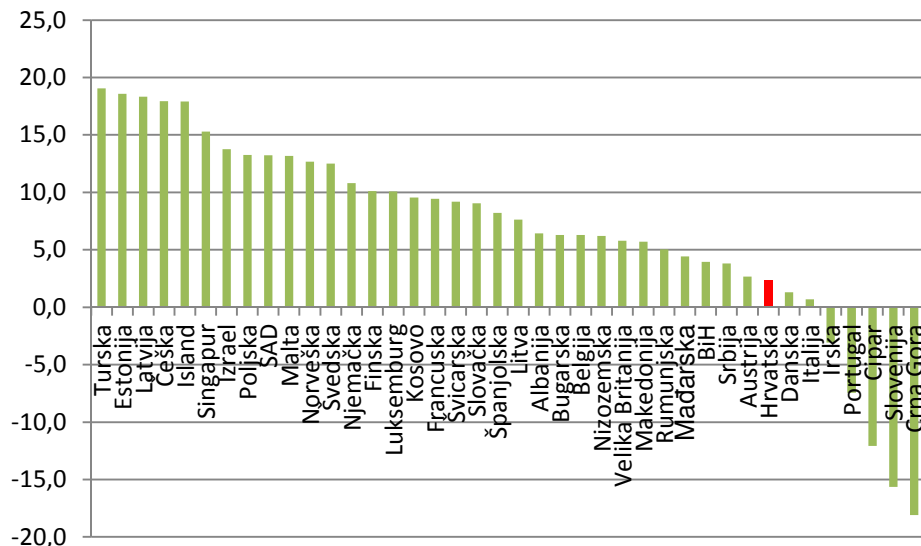
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI – GFSR u %

U međunarodnoj komparaciji Hrvatska ima relativno nizak povrat na aktivu banaka i nalazi se u skupini s puno razvijenijom Njemačkom, Belgijom, Velikom Britanijom i Nizozemskom.

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI – GFSR u %

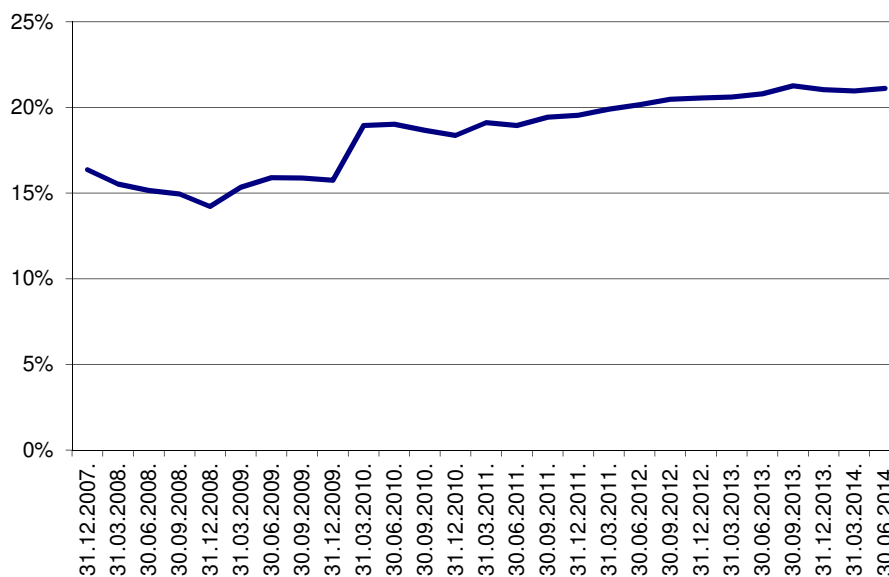

Hrvatske banke imaju puno angažiranog kapitala, pa je povrat na kapital relativno nešto niži od povrata na imovinu i Hrvatska se smješta u donjem dijelu promatrane skupine zemalja, između Austrije i Danske.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

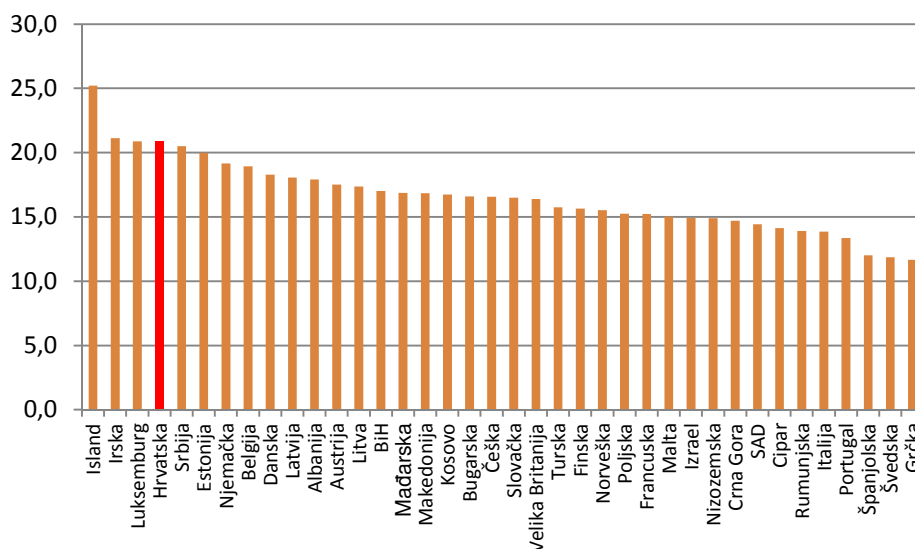
Q4:2007.-Q2:2014.

Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka u proteklih šest godina kontinuirano raste radi rasta otpornosti u uvjetima krize i prema podacima za 30.06.2014. dostiže 21,1%.

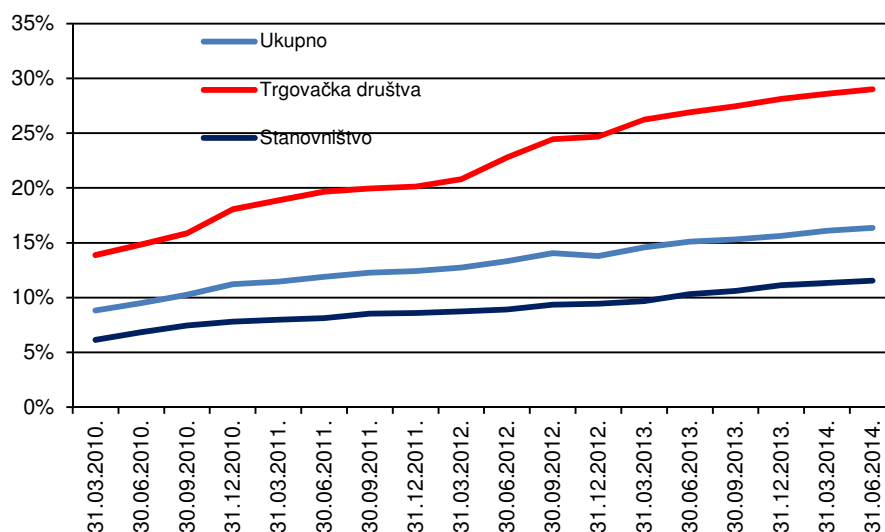
35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI – GFSR u %

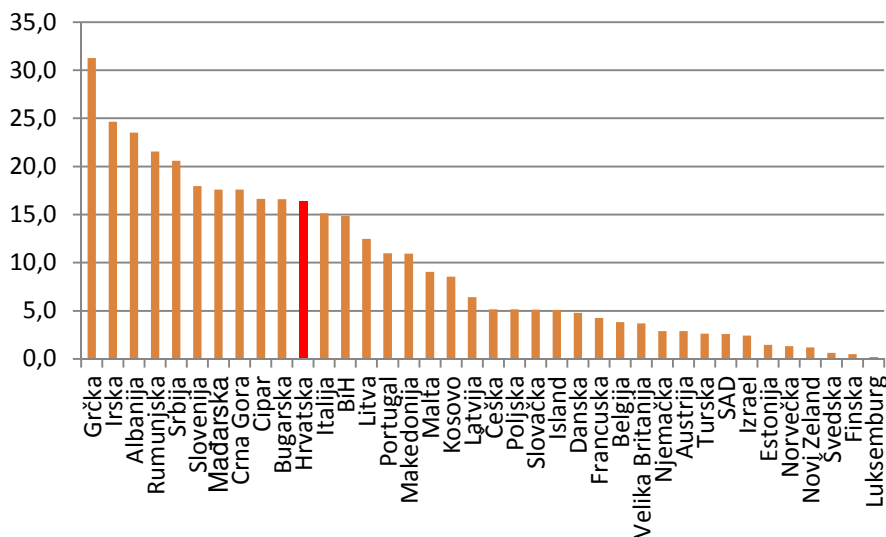
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka među najvećima je u europskim državama (i SAD je uključen u usporedbu) koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*. Štoviše, najveća je među državama koje nisu imale bankovnu krizu.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q2:2014.

U drugom kvartalu 2014. došlo je do nastavka rasta udjela loših kredita u ukupnim kreditima, pri čemu je rast udjela u sektoru stanovništva djelomično usporen. Ukupan omjer loših kredita u drugom je kvartalu 2014. bio na razini od 16,4%.

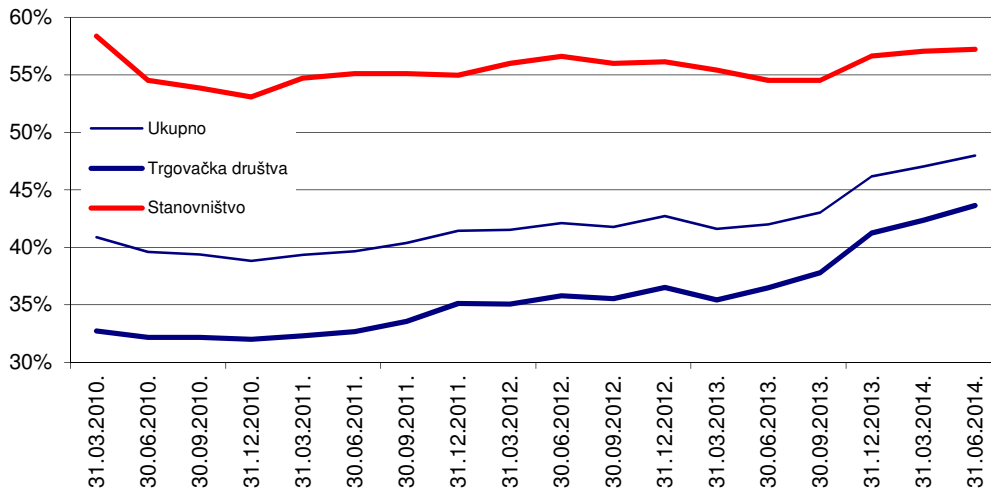
37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI – GFSR u %

S obzirom na dubinu i trajanje krize, omjer loših kredita pozicioniran je logično u međunarodnoj usporedbi: uz bok Cipra, Bugarske, Italije i BiH.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

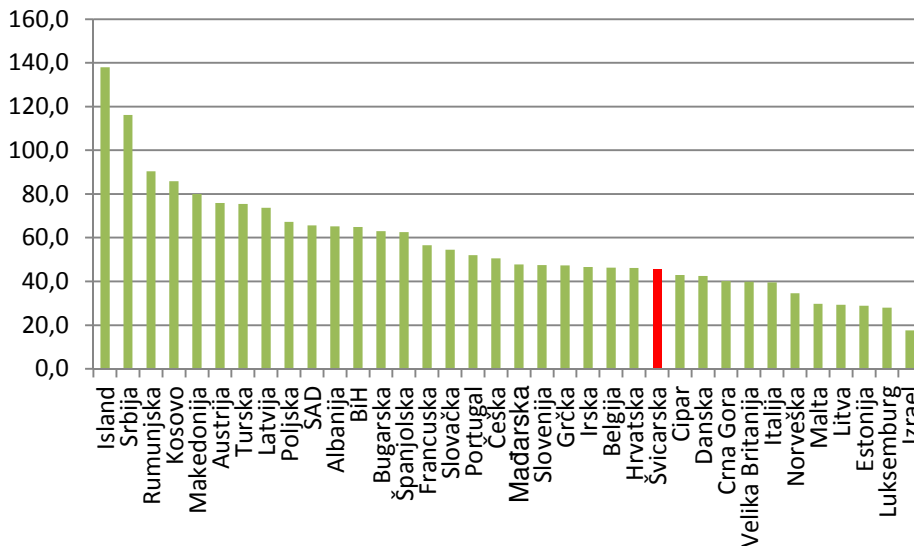
Q1:2010.-Q2:2014.

Od kraja 2013. godine pokrivenost loših kredita rezervacijama počela je intenzivnije rasti, što se najvećim dijelom može objasniti postroženim regulatornim zahtjevima HNB-a. Ukupna stopa pokrića u drugom kvartalu 2014. iznosila je 48%, u sektoru stanovništva 57%, a u sektoru poduzeća 43,6%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

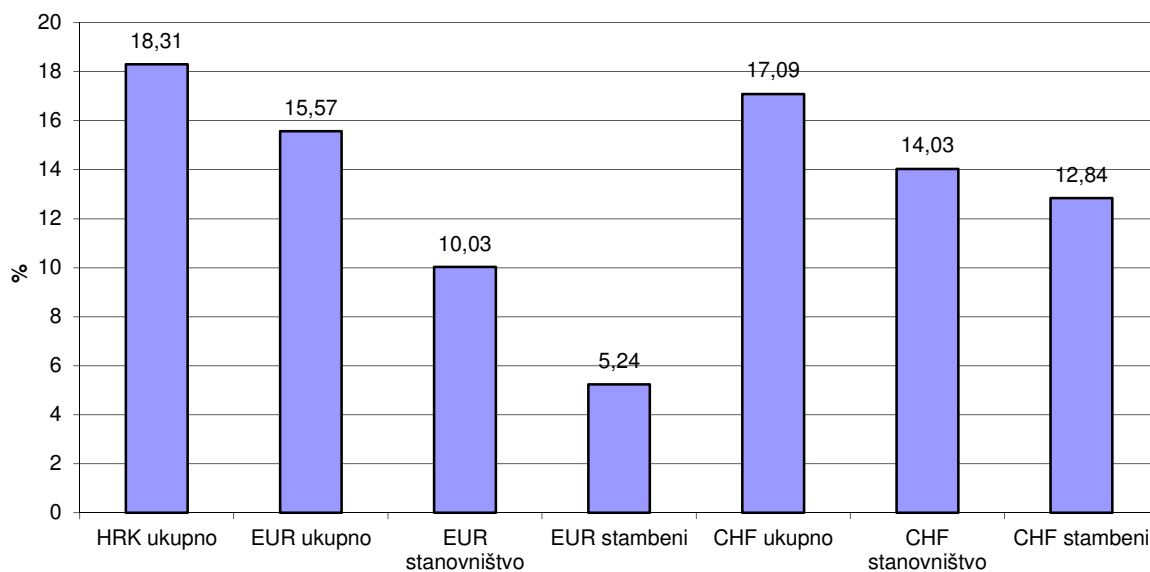
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI – GFSR u %

Stopa pokrića loših kredita nalazi se u okolini vrijednosti za Irsku, Belgiju i Švicarsku. Pokriće rezervama koje se sada kreće oko 48% treba sagledavati u kontekstu iznimno visoke kapitalne adekvatnosti bankovnog sustava.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

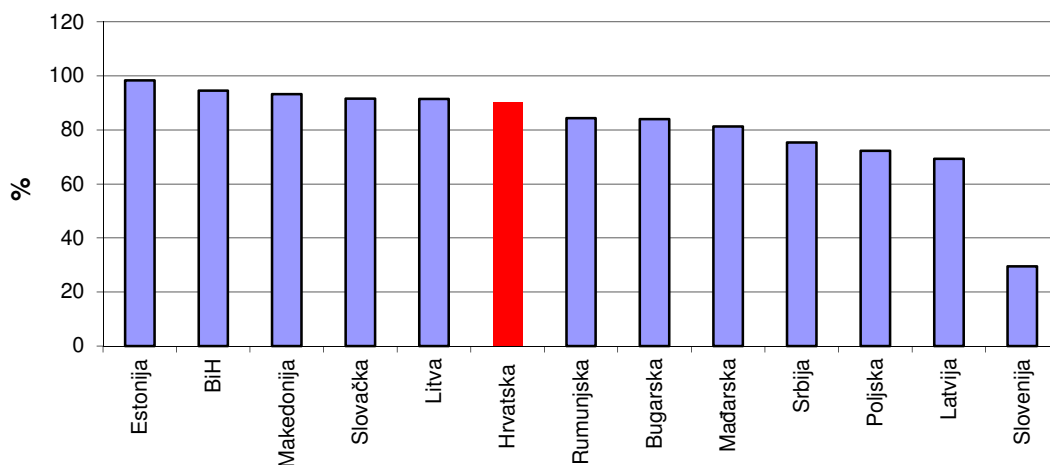
30.06.2014.

Najveći problemi s naplatom postoje kod kunskih kredita. Kod kredita vezanih uz valutnu klauzulu problem je djelomično više zastupljen kod CHF kredita. Kod stambenih se kredita problem naplate javlja u više nego dvostruko većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura.

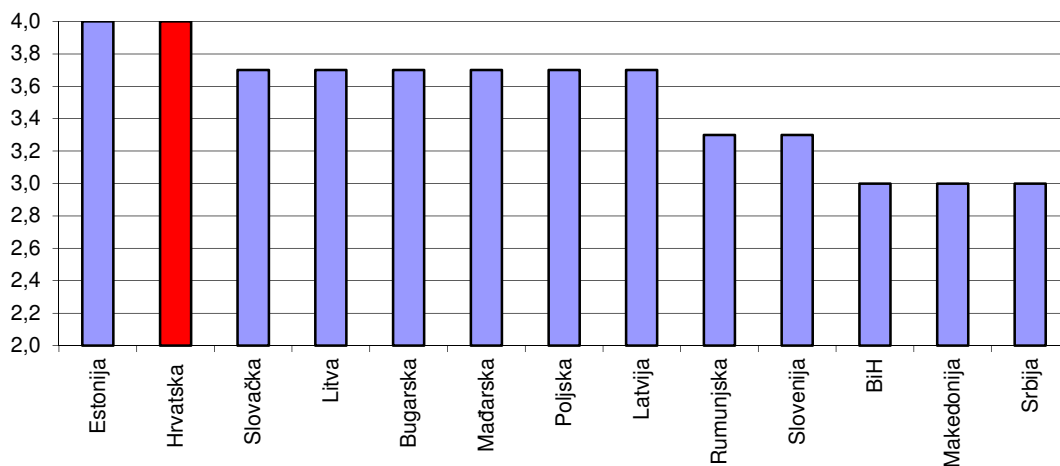
STRUKTURNI POKAZATELJI

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od 89.5% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav. Zanimljivo je primijetiti da su se problemi u bankama u ovoj krizi javljali i u vrlo otvorenim sustavima (Estonija), kao i u onima zatvorenijima (Slovenija, Latvija, Mađarska).

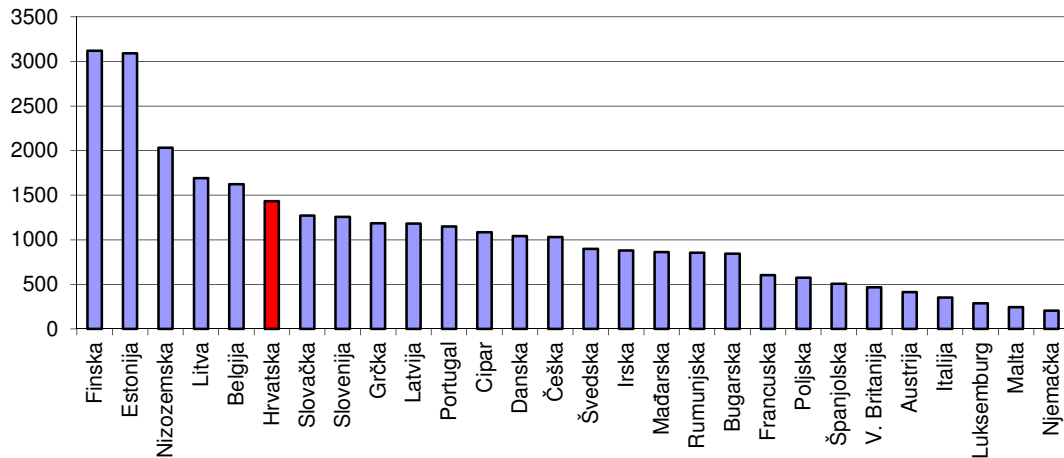
42. EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost u bazi EBRD-a, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva. Međutim, mjerenje koje je objavljeno u prilogu Transition Reporta za 2013. za Estoniju daje vrijednost 4-, a za Hrvatsku 3+, dok se podaci u bazi nisu mijenjali od 2010. Stoga gore prikazane pokazatelje treba tumačiti s rezervom. Treba uzeti u obzir moguću kvalitativnu ocjenu o tome da je u Hrvatskoj došlo do odstupanja od kriterija razvijenog tržišnog bankovnog sustava.

43. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka

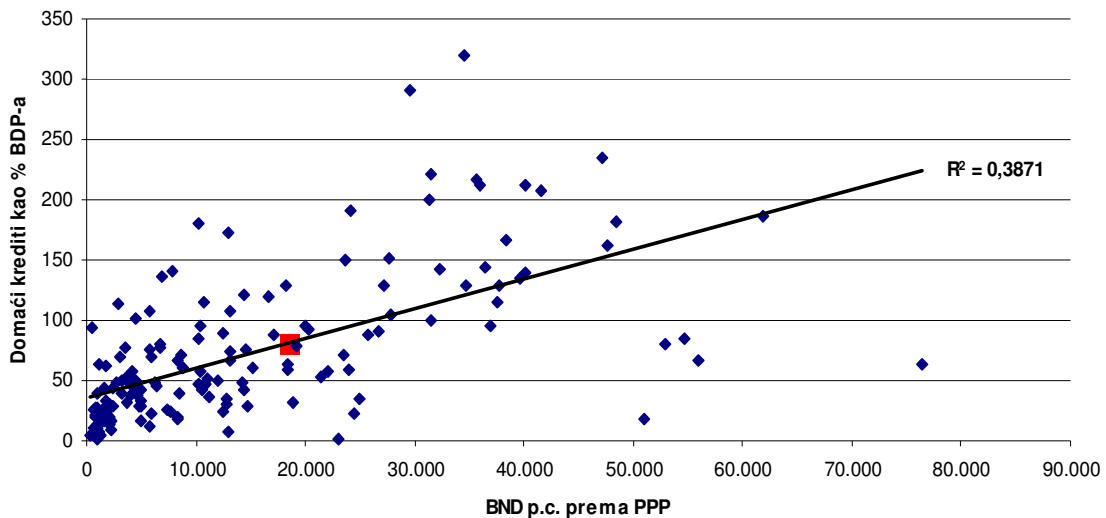
(zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više, i Hrvatska se s vrijednošću indeksa oko 1,430 smješta u prosjek skupine manjih zemalja uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

44. Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u

Prosjek 2007.-2011.

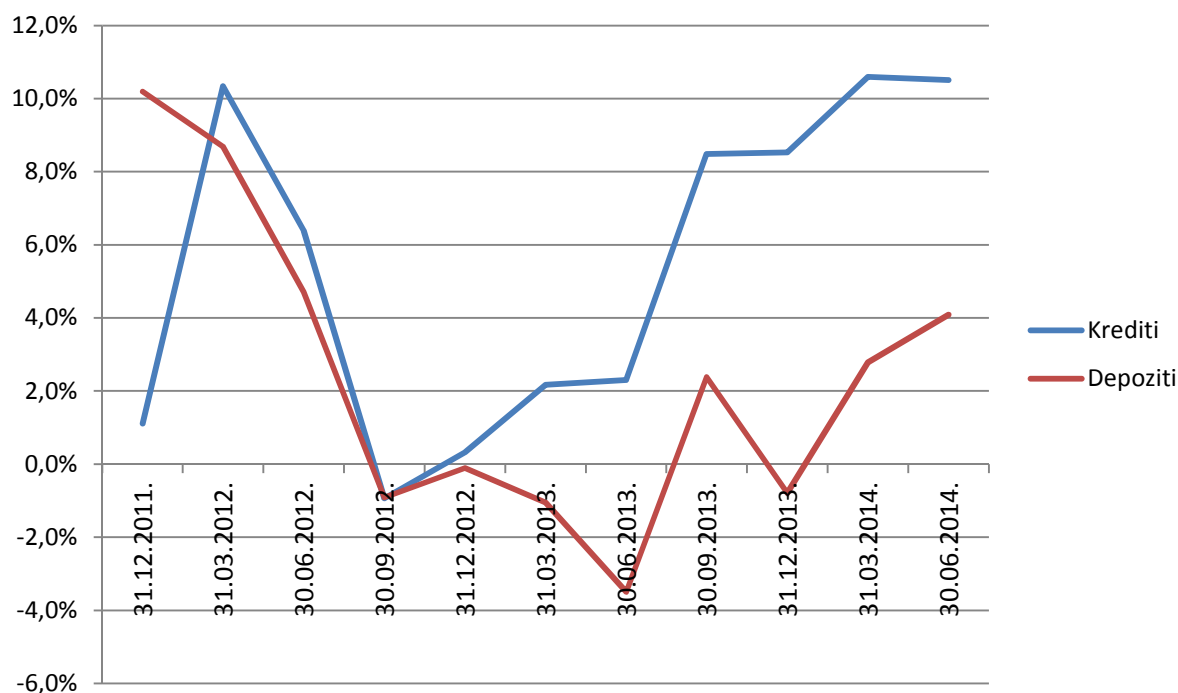

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu povezanost realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

45. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadrži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Nakon pojave impulsa rasta depozita kod štedionica u trećem tromjesečju 2013., taj impuls je privremeno zatopljen zbog ukidanja isplate državnih poticajnih sredstava od 1.1.2014. Međutim, u toku ove godine rast depozita je, donekle iznenađujuće, nastavljen. Manje iznenađuje ubrzanje kreditiranja koje se stabiliziralo na razini stope oko 10% godišnje, što je jako dobar podatak u uvjetima kada ukupno kreditiranje stanovništva i stambeno kreditiranje kod banaka bilježe pad. Na ovaj se način potvrđuje očekivana stabilizacijska uloga sustava stambene štednje u uvjetima recesije. Radi se o tome da su osobe koje su ranije sklopile ugovore o stambenoj štednji i planirale podići stambene kredite, sada procijenile da je dobro vrijeme za tu odluku.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical Data Warehouse)

Slika prikazuje dvije stope promjene za Hrvatsku. Jedna je izvorna (Hrvatska 1), a korigirana stopa (Hrvatska 2) sadrži korekciju za ukupno 11,6 mlrd KN, koliko iznosi procijenjeni učinak na smanjenje kredita zbog reklasifikacije kredita brodogradilištima i prijenosa dijela kreditnog portfelja jedne banke na nezavisnu pravnu osobu.

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical Data Warehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G1b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje). Podatak za Hrvatsku je izračunati kao ponderirani umnožak odjeljaka 1.2.4 i 1.2.5, pri čemu kao ponderi služe udjeli iznosa novih poslova tih ročnosti depozita u ukupnom iznosu depozita stanovništvu.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G1b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje). Podatak za Hrvatsku je izračunati kao ponderirani umnožak odjeljaka 1.2.2 i 1.2.3, pri čemu kao ponderi služe udjeli iznosa novih poslova tih ročnosti depozita u ukupnom iznosu depozita stanovništvu.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (tablica G1b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje). Podatak za Hrvatsku je izračunati kao ponderirani umnožak odjeljaka 2.2.2 i 2.2.3, pri čemu se kao ponderi koriste udjeli iznosa novih poslova tih ročnosti depozita u ukupnom iznosu depozita poduzećima.

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)

Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudenčijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivanalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (tablica G2b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste stambenih kredita, a statistika ECB-a prema ročnosti. Pretpostavljeno je da stambeni krediti u prosjeku traju dulje od 10 godina, pa su u tu svrhu iz statistike ECB-a uzimani prosjeci za kredite odobravane na rok od 10 godina i dulje. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G2b Statističkog pregleda HNB-a, pri čemu se koristi podatak iz odjeljka 3.4. (Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina).

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (tablica G2b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste ostalih kredita stanovništvu (bez okvirnih) koje su ovdje nazvane „potrošački“ krediti. Statistika ECB-a o ovim kreditima izvještava prema ročnosti. Na prikazu je odabrana ročnost 1-5 godina. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G2b Statističkog pregleda HNB-a, pri čemu se koristi podatak iz odjeljka 2.2.2. (Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine)

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (tablica G2a, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika ECB-a izvještava zajedno o kamatnim stopama na prekoračenja i revolving kreditne kartice pa se za Hrvatsku koristi odjeljak 1. Revolving krediti, prekoračenja po trans. računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (tablica G3b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura, kao i prema ročnosti. Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom, pri čemu se koriste podaci iz odjeljka 4. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna. Zbog nedostataka podataka za Hrvatsku su korišteni podaci za kredite iznad 7,5 milijuna kuna s rokom dospijeaća do 1 godine, dok su za eurozonu korišteni podaci za kredite iznad 1 milijun eura s dospijeaćem od 1 do 5 godina.

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvještaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne uračunavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivu u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Agregirano statističko izvješće HNB-a za stambene štedionice)